

Πρακτικά της 1^{ης} Επιστημονικής Ημερίδας του ΕΣΠΙΕΜ

Περίληψεις & Βιογραφικά

Μουσικοθεραπεία στην Απεξάρτηση: Η Εμπειρία της Μονάδας Απεξάρτησης του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, «18 Άνω»

Μαρία Αποστολιάδη- Le Boudier

Πλήρες κείμενο: Μη διαθέσιμο

Περίληψη: Σε αυτήν την εισήγηση παρουσιάζεται η εφαρμογή της μουσικοθεραπείας στο πλαίσιο της παρέμβασης και υποστήριξης ατόμων με προβλήματα τοξικοεξάρτησης στη μονάδα απεξάρτησης του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, «18 Άνω» κατά την περίοδο 2004-2008.

Η μουσικοθεραπεία ως μία μορφή τέχνης-θεραπείας αποτελεί τη γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ θεραπευτή και θεραπευόμενου με βασικό εργαλείο το μουσικό αυτοσχεδιασμό. Βάσει της διεθνούς έρευνας και βιβλιογραφίας, στη θεραπεία της απεξάρτησης η μουσικοθεραπεία στοχεύει στην αναγνώριση μίας κοινής ταυτότητας κοινών προβλημάτων και πεποιθήσεων ανοίγοντας παράλληλα κανάλια επικοινωνίας απαραίτητα για την αλληλεπίδραση της ομάδας, αλλά και για την προσωπική αλλαγή.

Έχοντας ως βάση δύο βασικά χαρακτηριστικά της τοξικομανίας (τον ελλειμματικό ψυχισμό και την κακή σωματική εικόνα), αλλά και σε συνδυασμό με την ολιστική και ανθρωπιστική προσέγγιση του 18 Άνω, εφαρμόστηκε ένας συνδυασμός μουσικοθεραπευτικών δραστηριοτήτων. Αυτές οι δραστηριότητες συμπεριλάμβαναν τα εξής:

α) *Κινητικές μουσικοθεραπευτικές δραστηριότητες:* Αυτές οι δραστηριότητες συμπεριλάμβαναν ρυθμική αυτοσχεδιαστική κίνηση με συνοδεία κρουστών, εξερεύνηση του σώματος ως μουσικό όργανο, καθώς και παιχνίδια παντομίμας / μίμησης / εμπιστοσύνης. Η χρήση κυρίως κρουστών μουσικών οργάνων σε αυτές τις δραστηριότητες ενεργοποίησε το σώμα και την κίνηση, απελευθέρωσε εγκλωβισμένη ενέργεια, και όπως οι τα μέλη της ομάδας ισχυρίστηκαν, τους έβγαλε από την παθητικότητα και ενεργοποίησε τη φαντασία και τον αυθορμητισμό τους. Πρωταρχικός στόχος των δραστηριοτήτων ήταν η άμεση επαφή με την εμπειρία, αλλά και η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος. Σε αυτό το πλαίσιο η μουσική συνόδευε και υποστήριζε την κινητοποίηση του σώματος ως μέσο έκφρασης αισθήσεων, συναισθημάτων και επιθυμιών.

β) *Σύνθεση τραγουδιών και στίχων:* Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα ενισχύθηκε η αυτοέκφραση, η αυτογνωσία και συνειδητοποίηση των αιτιών εθισμού στις ουσίες, καθώς και η επιθυμία για αλλαγή.

γ) *Μουσικός αυτοσχεδιασμός στα όργανα:* Πρωταρχικός στόχος ήταν το ξεμπλοκάρισμα του θυμού, η αφύπνιση καταπιεσμένων συναισθημάτων, καθώς και το ξέπέρασμα της αντίστασής τους στη θεραπευτική διαδικασία. Η χρήση των μουσικών οργάνων και της φωνής στην ομάδα τους βοήθησε να βγούν από την εγωκεντρική τους συμπεριφορά σπάζοντας την απομόνωσή τους, την κριτική και την απόσυρση - σημαντικά χαρακτηριστικά της τοξικομανιακής προσωπικότητας.

δ) *Δημιουργία μουσικού δρώμενου:* Η δημιουργία μουσικού δρώμενου μέσα από ένα παραμύθι ή ιστορία που τα μέλη της ομάδας δημιούργησαν και επένδυσαν με λόγο, μουσική και κίνηση αποδείχθηκε η ολοκλήρωση και ενοποίηση όλων των παραπάνω δραστηριοτήτων. Στόχος ήταν η συνεργασία, η ανακάλυψη ανεξερεύνητων πλευρών του εαυτού, καθώς και η ικανοποίηση μέσα από την προσπάθειά τους και το μοίρασμα των ικανοτήτων /ταλέντων τους μέσα από την έκθεσή τους στη θεραπευτική ομάδα. Το μουσικό δρώμενο ήταν η πιο συμβολική δραστηριότητα μέσα από την οποία εκφράστηκαν διάφορες πλευρές του εαυτού των μελών μακριά από την επίρροια ναρκωτικών. Με αυτόν τον τρόπο έδωσαν νόημα και αξία σε αυτό που οι ίδιοι δημιούργησαν και το οποίο τους παρότρυνε να συνειδητοποιήσουν και να

αποδεχτούν την ιστορία τους, την παρούσα πορεία τους μέσα από τη θεραπεία, αλλά και να σχεδιάσουν όνειρα για το μέλλον τους.

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες, αλλά και τη συνεργασία συναδέλφων ψυχοθεραπευτών και άλλων θεραπευτών τέχνης της θεραπευτικής ομάδας ενισχύθηκε η αυτοπεποίθηση, φαντασία και δημιουργικότητα των θεραπευόμενων, ενώ επιτεύχθηκε η υγιής επανασύνδεση με την εικόνα του σώματός τους.

Λέξεις κλειδιά: τοξικομανία, σωματική έκφραση, μουσικοθεραπεία, συμβολοποίηση

Η **Μαρία Αποστολιάδη** είναι απόφοιτη του Royal Welsh College of Music and Drama (Ουαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο) με Μεταπτυχιακό στη Μουσικοθεραπεία και δίπλωμα πιάνου απο το Εθνικό Ωδείο Αθηνών. Επαγγελματικές δραστηριότητες: **Ουαλλία:** μουσικοθεραπεύτρια στο Music Services Center της Ουαλλίας (για παιδιά με αυτισμό), **Ελλάδα:** Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων για άτομα με τύφλωση και πρόσθετες ειδικές ανάγκες «Αμυμώνη», Ινστιτούτο Λόγου και Συστημικής Οικογενιακής Θεραπείας (για παιδιά με αυτισμό και αναπτυξιακή καθυστέρηση), Ινστιτούτο Λογοθεραπείας και Εργοθεραπείας «Έρεισμα» (για παιδιά με αυτισμό), Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (Μονάδα Απεξάρτησης Τοξικομανών). **Γαλλία:** καθηγήτρια πιάνου και εμψυχώτρια μουσικοκινητικών ομάδων για παιδιά στο Institut de Culture Musicale στο Παρίσι.

E-mail: mapostoliadi73@gmail.com

Το Μουσικό Ερέθισμα ως Μέσο Γνωστικής και Συναισθηματικής Ανάπτυξης σε Παιδιά με Αυτισμό

Ελισάβετ Γεωργιάδη

Πλήρες κείμενο: Μη διαθέσιμο

Περίληψη: Ο στόχος αυτής της εισήγησης είναι να ερευνήσει τις ιδιότητες της μουσικής και των μεθόδων της μουσικοθεραπείας οι οποίες ενισχύουν και υποστηρίζουν τη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού με αυτισμό. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της μουσικής ως εργαλείου δημιουργίας διαπροσωπικών εμπειριών και διαχωρισμού του εαυτού από το περιβάλλον. Με αναφορές σε έρευνες πάνω στον ιδιαίτερο τρόπο επικοινωνίας μητέρας/βρέφους αλλά και στη μοντέρνα πρακτική της μουσικοθεραπείας, περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο μέσα από την ειδική χρήση της μουσικής και της σιγής επιδιώκουμε τον συναισθηματικό συγχρονισμό και τον συντονισμό με το παιδί, δημιουργώντας παράλληλα οργανωμένες μονάδες χρόνου και εμπειρίας. Με τον τρόπο, το παιδί αρχίζει να βιώνει τον εαυτό του σαν ξεχωριστή οντότητα, όπου υπάρχει συνειδητή, σκόπιμη δράση με αναμενόμενα αποτελέσματα. Εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο η εκφραστική δύναμη της μουσικής λειτουργεί ως ρυθμιστικός παράγοντας στην επικοινωνία ανάμεσα στον θεραπευτή και το παιδί, ανακουφίζοντας την εσωτερική ένταση, το άγχος και ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση του παιδιού. Δίνεται έτσι η δυνατότητα καλύτερης ψυχικής και γνωστικής οργάνωσης. Το παιδί μπορεί να εμπλουτίσει τις πηγές μάθησης και κατανόησης του κόσμου καθώς αναπτύσσεται και συντηρείται η επαφή με έναν υποστηρικτικό ενήλικα. Προκειμένου να γίνει κατανοητή η διαδικασία αυτή, περιγράφονται οι δυσκολίες που παρατηρούνται στο διαχωρισμό του εαυτού από τους άλλους και το περιβάλλον και στη δυσκολία κατανόησης του κόσμου στις διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης. Επιπλέον, περιγράφεται η λειτουργία της δυαδικής συναισθηματικής επικοινωνίας και της δυποκειμενικότητας που παρατηρείται στην πρώιμη σχέση μητέρας/βρέφους και στο ρόλο της στη γνωστική και ψυχική ανάπτυξη του ανθρώπου. Υπογραμμίζονται οι ομοιότητες της φυσικής αυτής ανθρώπινης συμπεριφοράς με τον κλινικό τρόπο χρήσης της μουσικής, που βασίζονται στον τρόπο που ο θεραπευτής χρησιμοποιεί δυναμικές φόρμες του ήχου, όπως είναι το ύψος, η χροιά και η ένταση και στον τρόπο που οργανώνει την εμπειρία του παιδιού μέσα από το ρυθμό, τον παλμό και τη δομή κατά τη δημιουργία της μουσικής στις συνεδρίες. Η παρουσίαση υποστηρίζεται από παραδείγματα κλινικού αυτοσχεδιασμού.

Λέξεις κλειδιά: αυτισμός, διυποκειμενικότητα, συναισθηματική/γνωστική οργάνωση, μονάδες χρόνου, μονάδες εμπειρίας, κλινικός αυτοσχεδιασμός

Η **Ελισάβετ Γεωργιάδη** σπούδασε μουσική στο Ωδείο Αθηνών και στο Αττικό Ωδείο. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Μουσικοθεραπεία του Guildhall School Of Music and Drama/City University, του Λονδίνου. Είναι υπεύθυνη του τμήματος μουσικοθεραπείας του Σικιαριδείου Ιδρύματος από το 2001. Από το 2003, είναι εξωτερική συνεργάτης του Ειδικού Ιατρείου Αυτισμού της Παιδοψυχιατρικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών του Νοσοκομείου Παιδών «η Αγία Σοφία». Είναι Ιδρυτικό Μέλος και Υπεύθυνη Επικοινωνίας του μη κερδοσκοπικού σωματείου «Μουσική Κίνηση».

Email: elizgeorgiadi@gmail.com

Η Δημιουργία Τραγουδιών ως Θεραπευτική Παρέμβαση στο Πλαίσιο της Μουσικοθεραπείας με Άτομα με Αναπηρία

Πελίνα Ευαγγέλου

Πλήρες κείμενο: Μη διαθέσιμο

Περίληψη: Η μουσικοθεραπεία, με τη δημιουργία και την εξέλιξη σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στον μουσικοθεραπευτή και το άτομο με αναπηρία, βοηθά το άτομο να ανακαλύψει και να αξιοποιήσει τη δημιουργική του ικανότητα, να αποκτήσει θετική εικόνα για τον εαυτό του, να αναπτύξει τις δυνατότητές του και να εξελιχθεί.

Μέσα από μουσικές εμπειρίες, όπως ο κλινικός αυτοσχεδιασμός και η δημιουργία τραγουδιών, το άτομο με αναπηρία εισπράττει χαρά και ικανοποίηση, εκφράζει, επεξεργάζεται και συνειδητοποιεί τα συναισθήματά του, και έτσι εμβαθύνει στην αυτεπίγνωσή του και ενισχύει την αυτοεκτίμησή του. Αναπτύσσει επίσης την ικανότητα να επικεντρώνει την προσοχή του και να κάνει επιλογές, βελτιώνει τις επικοινωνιακές και κοινωνικές του δεξιότητες και προχωρεί σε επίπεδα αυτονομίας και λειτουργικής συνεργασίας.

Γράφοντας στίχους και δημιουργώντας τα δικά του τραγούδια σε συνεργασία με το μουσικοθεραπευτή, το άτομο με αναπηρία δίνει μορφή, δομή και φωνή στο περιεχόμενο του συναισθηματικού του κόσμου. Με τη δημιουργία τραγουδιών το άτομο μετουσιώνει δυσάρεστα συναισθήματα, όπως η θλίψη ή ο φόβος, αποφορτίζει συγκινησιακές εντάσεις, μειώνει το άγχος που αυτές του προκαλούν και καταφέρνει να αναγνωρίσει, να επεξεργαστεί και εν τέλει να διαχειριστεί τα συναισθήματά του.

Τραγουδώντας τα τραγούδια που το ίδιο έχει δημιουργήσει με την υποστήριξη του μουσικοθεραπευτή, έχει τη δυνατότητα να εκφράσει και παράλληλα να βιώσει με όλο του το «είναι» τα βαθύτερα συναισθήματά του με ένα δημιουργικό και θετικό τρόπο. Η δημιουργική-βιωματική έκφραση των τραγουδιών του μπορεί να προσφέρει στο άτομο «κορυφαίες εμπειρίες» με βαθιά μεταμορφωτική δύναμη, ενώ τα τραγούδια του αποτελούν τα έργα και την απόδειξη της δημιουργικής του ικανότητας και της προσωπικής του επιτυχίας.

Η μουσικοθεραπεία προσφέρει μία καλύτερη ποιότητα ζωής, αφυπνίζει την έμφυτη ικανότητα κάθε ανθρώπου για δημιουργία, ενισχύει έτσι το υγιές κομμάτι του και του δίνει την ώθηση προς την αυτοπραγμάτωση.

Λέξεις κλειδιά: σχέση εμπιστοσύνης, δημιουργία τραγουδιών, δημιουργική-βιωματική έκφραση, μετουσίωση, αυτεπίγνωση, αυτοεκτίμηση, ποιότητα ζωής

Η **Πελίνα Ευαγγέλου** είναι πτυχιούχος ανωτέρων θεωρητικών και έχει σπουδάσει πιάνο, κιθάρα και μουσική για θέατρο και κινηματογράφο. Ολοκλήρωσε το τριετές εκπαιδευτικό πρόγραμμα μουσικοθεραπείας του κέντρου μουσικοθεραπείας Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του New York University (USA) όπου και συνέχισε τις σπουδές της ως Advanced Student. Εργάστηκε στην κλινική αποκατάστασης BethAbraham στο Bronx, ενώ σήμερα εργάζεται στο Κέντρο Ημέρας του Πανελληνίου Συλλόγου Γονέων Ατόμων με Προβλήματα Όρασης και Πρόσθετες

Αναπηρίες “Αμυμώνη” και στο Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας Παιδών και Ενηλίκων στην Αθήνα. Είναι ιδρυτικό και τακτικό μέλος του ΕΣΠΕΜ και μέλος της Αμερικανικής Ένωσης Μουσικοθεραπείας (ΑΜΤΑ).

Email: pelinaevangelou@hotmail.com

Η Μέθοδος «Ρυθμική Dalcroze»: Μία Εναλλακτική Πρόταση Ανάμεσα στη Μουσικοπαιδαγωγική και τη Μουσικοθεραπεία

Lucia Kessler-Κακουλίδη

Πλήρες κείμενο: σελ.43-53

Περίληψη: Στο κείμενο αυτό επιχειρείται να παρουσιασθεί η μέθοδος Dalcroze όπως αυτή εφαρμόζεται στο πλαίσιο της παρέμβασης και υποστήριξης παιδιών και εφήβων με ειδικές ανάγκες. Αρχικά διευκρινίζεται η σχέση της μεθόδου Dalcroze αναφορικά με τους όρους: “Παιδαγωγική Μουσικοθεραπεία”, “Μουσικοθεραπεία”, και “Χρήση της Μουσικής στην Ιατρική”. Στη συνέχεια αναλύονται οι αρχές που τη διέπουν, οι άξονες στους οποίους εδράζεται (νόμος της πολικότητας, της υποστηρικτικής αλληλεπίδρασης και της ρυθμικής αντιστάθμισης) και υπογραμμίζεται ο ρόλος της μουσικής και της κίνησης που επιτρέπουν στη μέθοδο να δρα σε εκπαιδευτικό και θεραπευτικό επίπεδο. Ιδιαίτερα, αναδεικνύεται και ερμηνεύεται ο ρυθμός ως συνάντηση μεταξύ των δυνάμεων και των νόμων της μουσικής και του ανθρώπου και εξηγείται με ποιο τρόπο βοηθά στην αντίληψη της σχέσης του «εγώ» με «τον Κόσμο» όπως του «εγώ» με το «εσύ». Στο τέλος επισημαίνεται η σημασία της μεθόδου, καθώς μέσα από τις αρχές και τους θεραπευτικούς της σκοπούς συμβάλλει ουσιαστικά στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε ατόμου. Μέσω της μεθόδου Dalcroze καταφέρνει τελικά το άτομο να αντιληφθεί το Είναι του και να οδηγηθεί στην αυτοπραγμάτωσή.

Λέξεις κλειδιά: μέθοδος Dalcroze, μουσικοπαιδαγωγική, μουσικοθεραπεία

Lucia Kessler-Κακουλίδη, απόφοιτη της Fachakademie für Musik, Richard-Strauss-Konservatorium και του Ινστιτούτου Ρυθμικής (A. Hoellering) Dalcroze του Μονάχου με δίπλωμα στην ειδικότητα της Καθηγήτριας Θεραπευτικής Ρυθμικής. Επαγγελματικές δραστηριότητες: Γερμανία (Μόναχο): Ειδικό Δημοτικό Σχολείο, Μοντεσοριανό Σχολείο-Γυμνάσιο, επιμόρφωση ενηλίκων του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Ελλάδα: Ίδρυμα για το Παιδί «Η Παμμακάριστος», Μονάδα Αυτιστικών Παιδιών του Ε.Κ.Ψ.Υ.κ.Ε, παρουσιάζει τη δουλειά της σε διαλέξεις, δημοσιεύσεις και σεμινάρια. Είναι επίτιμο μέλος του ΕΣΚΕΜ, μέλος της Deutsche Musiktherapeutische Gesellschaft, της ΕΕΜΕ, της ΕΕΠΕ και ιδρυτικό μέλος του ΕλσσΑ.

Email: luciakessler@gmail.com

Η Ψυχοδυναμική Προσέγγιση στη Μουσικοθεραπεία με Ενήλικες με Προβλήματα Ψυχικής Υγείας

Δημήτρης Κουκουράκης

Πλήρες κείμενο: σελ. 14-19

Περίληψη: Το κείμενο που ακολουθεί, αποτελεί μία εισαγωγή στην ψυχοδυναμική προσέγγιση της μουσικο-θεραπείας στην ψυχική υγεία, βασισμένη σε παραδείγματα από την κλινική εμπειρία με ομάδες ενηλίκων. Παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο η θεωρία της ψυχοδυναμικής μουσικοθεραπείας δανείζεται

στοιχεία από την ψυχαναλυτική σκέψη ξεκινώντας από έναν κοινό τόπο, τα πρώιμα, μη λεκτικά στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου. Έτσι γίνονται εμφανή ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά της θεραπευτικής διεργασίας της μουσικοθεραπείας και της ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπείας. Στη συνέχεια, γίνεται συνοπτική αναφορά στο συναισθηματικό δυναμικό της ψύχωσης, σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση του άγγλου ψυχαναλυτή D. Winnicott. Για να γίνει πιο κατανοητή η σύνδεση της θεωρίας με την κλινική πρακτική, χρησιμοποιείται ηχητικό υλικό από μια ομαδική συνεδρία, το οποίο περιγράφεται αναλυτικά. Επίσης γίνεται μια σύντομη περιγραφή του συγκεκριμένου πλαισίου ψυχικής υγείας καθώς και της θεραπευτικής διεργασίας για την ομάδα που αναφέρεται. Η περιγραφή του κλινικού υλικού ολοκληρώνεται με κάποιες φράσεις μελών από συζητήσεις που έγιναν γύρω από τον μουσικό αυτοσχεδιασμό της ομάδας. Τέλος, τίθεται το θέμα της αξίας της λεκτικής επικοινωνίας στη μουσικοθεραπεία.

Λέξεις κλειδιά: ψυχοδυναμική μουσικοθεραπεία, ψυχική υγεία, θεραπευτική διεργασία

Ο **Δημήτρης Κουκουράκης** (PgDip), ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές σπουδές στη μουσικοθεραπεία το 2003 στο Royal Welsh College of Music and Drama, Cardiff. Ξεκίνησε να εργάζεται ως μουσικοθεραπευτής το 2004 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Είναι τελειόφοιτος Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και πτυχιούχος κλασσικής κιθάρας. Από το 2007 εργάζεται στην Αθήνα στον τομέα της ψυχικής υγείας με εφήβους και ενήλικες σε κέντρα ημέρας (Εταιρία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου και το Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων). Από τον Ιανουάριο του 2009 εργάζεται και με παιδιά με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές.

Email: koukdin@hotmail.com

Οι Δημιουργικές Δραστηριότητες στην Ψυχοθεραπεία-Κοινωνικοθεραπεία

Στέλα Ι. Λαμπρούλη

Πλήρες κείμενο: σελ. 37-42

Περίληψη: Οι στόχοι της χρήσης δημιουργικών δραστηριοτήτων για άτομα με ψυχιατρικές διαταραχές ποικίλουν, αναλόγως του πλαισίου και του πληθυσμού στον οποίο απευθύνονται. Στον ψυχοθεραπευτικό χώρο, η αξιοποίηση της δραστηριότητας και η ενεργός εμπλοκή του θεραπευομένου στη θεραπευτική διαδικασία, παραπέμπει στην κοινοτική προσέγγιση και την Κοινωνικοθεραπεία, η οποία αναπτύχθηκε και συστηματοποιήθηκε, ως κύριο θεραπευτικό μέσο, στις Θεραπευτικές Κοινότητες. Σκοπός των κοινωνικοθεραπευτικών δραστηριοτήτων είναι η βελτίωση και αποκατάσταση των σχέσεων του ατόμου με την πραγματικότητα και τους άλλους, καθώς και η αφαίρεση του «στίγματος» και των δευτερογενών ωφελημάτων που «αποκομίζει» το άτομο από την ασθένειά του. Προκειμένου να επιτευχθούν τα ανωτέρω, οι κοινωνικοθεραπευτικές ομάδες αξιοποιούν πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες.

Οι δραστηριότητες αποτελούν ένα διαφορετικό μέσον επικοινωνίας, πέραν των συνήθων λεκτικών, και συμβάλλουν στη συρρίκνωση του ρόλου του «αρρώστου», στην κινητοποίηση του υγιούς μέρους του Εγώ, στη διευκόλυνση της επικοινωνίας και στην εμπλοκή του ατόμου στην ομαδική θεραπευτική διαδικασία. Επιπλέον, η ενασχόληση με τη δραστηριότητα διευκολύνει τη διαπλοκή και εναλλαγή των τριών επιπέδων λειτουργίας της ομάδας (Πραγματικό, Συμβολικό, Φαντασιακό).

Ο θεραπευτής συμμετέχει στην ομάδα χωρίς να την κατευθύνει. Λειτουργεί ως πρότυπο για τα νέα μέλη και εγκαθιδρύει την κουλτούρα της ομάδας. Επιπλέον επιτρέπει στην ομάδα να εμπιστευθεί τη δική της δύναμη, εμπιστευόμενος ο ίδιος την ομάδα. Τέλος, διαθέτει ευελιξία εναλλαγής μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της ομάδας.

Λέξεις κλειδιά: κοινωνικοθεραπεία, δημιουργική δραστηριότητα, επίπεδα επικοινωνίας, θεραπευτικοί παράγοντες, συντονιστής

Η **Στέλα Ι. Λαμπρούλη** περάτωσε τις ακαδημαϊκές σπουδές της στην ψυχολογία και τη μουσική. Μετεκπαιδεύτηκε στη μουσικοθεραπεία και στη μουσικοπαιδαγωγική στο Centre Internationale de Musicotherapie στο Παρίσι. Εργάστηκε στην Ειδική Θεραπευτική Μονάδα Αυτιστικών Παιδιών του Δημοσίου Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου ως μουσικοθεραπεύτρια ενώ, παράλληλα, δίδαξε στο μεταπτυχιακό τμήμα της Μαρασλείου Σχολής. Παρακολουθεί μεταπτυχιακή εκπαίδευση Ψυχοδράματος - Κοινωνικοθεραπείας στο Ανοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο, όπου εκπονεί τις ακόλουθες εργασίες: «*Η μουσικοθεραπεία και οι εφαρμογές της σε δημόσιο και ιδιωτικό χώρο εργασίας*», «*Ομάδα μουσικοθεραπείας: αντιστοιχίες ομαδικής και μουσικής διαδικασίας*». Σήμερα ζει και εργάζεται ως μουσικοθεραπεύτρια, ψυχοδραματίστρια – κοινωνικοθεραπεύτρια στη Λάρισα, και είναι συνεργάτης του Ανοικτού Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου.

Email: stela@smouth.com

“Την Ουσία τα Μάτια δεν τη Βλέπουν” – Η Ιστορία Μίας Νεαρής Γυναίκας με Προβλήματα Όρασης στη Μουσικοθεραπεία

Μάρκος Ντάουμπερ

Πλήρες κείμενο: σελ. 20-29

Περίληψη: Το άρθρο αυτό περιγράφει την περίπτωση της Μαρίας, μίας νεαρής γυναίκας με προβλήματα όρασης και ελαφριά νοητική υστέρηση, που μέσα από τη μουσικοθεραπεία βοηθήθηκε να καταλάβει πόσο σημαντική είναι η μουσική στην προσωπική της ζωή. Παρόλο που τα σχόλια της σχετικά με τον εαυτό της ήταν αρνητικά στις αρχικές συνεδρίες, εστιάζοντας στους πόνους της μέσης της και στα καθημερινά προβλήματα που προέρχονται από τα προβλήματα όρασής της, η συμμετοχή της στο τραγούδι έφερε στο φως μία χαρισματική μουσική ταυτότητα κατά την πορεία της θεραπείας με μία έντονη αίσθηση της μουσικότητάς της. Κατά τη διάρκεια ενάμισυ χρόνου ατομικών συνεδριών μουσικοθεραπείας σε ένα κέντρο δημιουργικής απασχόλησης για άτομα με ειδικές ανάγκες, η Μαρία ανέπτυξε μία ισχυρή αίσθηση αυτοπεποίθησης για τις μουσικές της ικανότητες η οποία την βοήθησε να πιστέψει περισσότερο στις δυνάμεις της ως μουσικός. Η χαρά της μουσικής δημιουργίας, το τραγούδι, όπως επίσης και η διαπροσωπική θεραπευτική σχέση βασισμένη στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και σεβασμό, τη βοήθησαν να σταματήσει να εκλαμβάνει τον εαυτό της ως «ανάπηρο» και να επικεντρωθεί στην εύρεση της μουσικής της ταυτότητας. Η μελέτη περίπτωσης συνοψίζει αυτήν την πορεία και εξηγεί το πώς η Μαρία βοηθήθηκε να σταθεί παροδικώς «έξω» από τα θεραπευτικά όρια, ώστε να επικοινωνήσει τις μουσικές της ικανότητες στην ευρύτερη κοινότητα κατά την ετήσια καλοκαιρινή γιορτή, δοκιμάζοντας έτσι τη νέα της ταυτότητα.

Η περίπτωση της Μαρίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί περαιτέρω για να αναλογιστούμε το πώς οι άνθρωποι με αναπηρία στην Ελλάδα βρίσκουν στήριξη σε τοπικά δημιουργικά κέντρα ημέρας, τα οποία αποτελούν την απαραίτητη υποδομή στήριξης και συνεισφέρουν στην καλύτερη ποιότητα ζωής αυτών των ανθρώπων στον τόπο τους. Επίσης, υποστηρίζω ότι η μουσικοθεραπεία είναι μία ιδανική θεραπευτική παρέμβαση σε τέτοιες υποδομές, επειδή μπορεί να ανταποκριθεί στις ατομικές ανάγκες των μελών του προγράμματος, εστιάζοντας τις θεραπευτικές της παρεμβάσεις στις υπάρχουσες, και με την πρώτη ματιά ‘αόρατες’, δυνατότητες και ταλέντα του ανθρώπου. Αυτή η σημαντική, ανθρωπιστική-θεραπευτική προσέγγιση που ακολουθήθηκε από τον συγγραφέα και περιγράφεται στο κείμενο απλοποιείται δίνοντας παραδείγματα από την σοφία του «Μικρού Πρίγκιπα» του Σαίντ-Εξυπερύ που θα μπορούσαν να φωτίσουν περαιτέρω τη θεραπευτική πορεία της Μαρίας στη μουσική.

Λέξεις κλειδιά: μελέτη περίπτωσης, ατομική μουσικοθεραπεία, προβλήματα όρασης, αναπηρία, τραγούδι, συναυλία / εκτέλεση (performance), κοινωτική μουσικοθεραπεία

Ο **Μάρκος Ντάουμπερ** κατάγεται από τη Γερμανία, είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου του Βερολίνου (Freie Universität Berlin) στη Μουσικολογία, Παιδαγωγική και Ψυχολογία, κάτοχος Master από το Πανεπιστήμιο του Sheffield στη Μουσική Ψυχολογία και Μεταπτυχιακού Διπλώματος Μουσικοθεραπείας από το Πανεπιστήμιο του Bristol στην Αγγλία. Από το 2003 εργάζεται ως μουσικοθεραπευτής στο Βόλο με διάφορες πληθυσμιακές ομάδες και έχει εδραιώσει μουσικοθεραπευτική εργασία σε τοπικό επίπεδο, ιδίως σε κέντρα ημέρας για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα ψυχικής υγείας. Παραδίδει επίσης εργαστήρια και σεμινάρια σχετικά με τη μουσικοθεραπεία σε τοπικό και πανελλαδικό επίπεδο. Προσφέρει μουσικοθεραπευτικές υπηρεσίες στο Δημοτικό Ωδείο της Νέας Ιωνίας στο Βόλο όπου συντονίζει το Εργαστήριο Μουσικής Έκφρασης και Επικοινωνίας μαζί με τη μουσικοθεραπεύτρια Χαρά Σαββοπούλου. Είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού Συλλόγου Πτυχιούχων Επαγγελματιών Μουσικοθεραπευτών (ΕΣΠΕΜ) και έχει υπηρετήσει ως ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου από το 2007 έως το 2010. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής Μουσικοθεραπείας του περιοδικού *Approaches*, του πρώτου ελληνικού ηλεκτρονικού περιοδικού αφιερωμένου στα πεδία της Μουσικοθεραπείας και της Ειδικής Μουσικής Παιδαγωγικής.

Email: malexdauber@gmail.com

Η Δεκτική Μουσικοθεραπεία *Guided Imagery & Music (GIM)* ως Κλινική Προσέγγιση

Ευαγγελία Παπανικολάου

Πλήρες κείμενο: σελ. 30-36

Περίληψη: Το Guided Imagery and Music (GIM) είναι μία μέθοδος μουσικά υποβοηθούμενης ψυχοθεραπείας η οποία χρησιμοποιείται σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο με διαφορετικούς πληθυσμούς και σε ποικίλα κλινικά πλαίσια. Ο σκοπός του άρθρου είναι η στοιχειώδης κατανόηση της μεθόδου, της λειτουργικότητας και του ρόλου της στη θεραπευτική διαδικασία. Θα συζητηθούν οι τρόποι με τους οποίους το GIM λειτουργεί ως μέθοδος ψυχοθεραπείας και συναντά τους θεραπευτικούς στόχους συνδέοντας το ασυνείδητο με το συνειδητό με συμβολικό τρόπο, όπως επίσης και πώς προσφέρει δημιουργική διέξοδο στην έκφραση συναισθημάτων, σκέψεων και σωματικών αισθήσεων, συνεισφέροντας στη βελτίωση της ψυχοσωματικής υγείας.

Λέξεις κλειδιά: δεκτική μουσικοθεραπεία, ψυχοθεραπεία, συμβολισμός

Η **Ευαγγελία Παπανικολάου** σπούδασε μουσική στο Ελληνικό Ωδείο Αθηνών, Μουσικοθεραπεία (ΜΑ) και Νευροεπιστήμες & Ανοσολογία στο Πανεπιστήμιο του Roehampton (Surrey, UK) και έχει εκπαιδευθεί στη μέθοδο Guided Imagery and Music (GIM). Έχει εργαστεί στο Λονδίνο και στην Αθήνα στους χώρους της νευρολογίας και διαταραχών λόγου, ψυχιατρικής, ειδικής αγωγής και συναισθηματικών δυσκολιών. Διεξάγει εργαστήρια και σεμινάρια μουσικοθεραπείας, είναι εξωτερική συνεργάτης στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και στη Μονάδα Αναπτυξιακής Παιδιατρικής (Β' Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών). Μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού *Approaches: Μουσικοθεραπεία & Ειδική Μουσική Παιδαγωγική* και Ιδρυτική Πρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου Πτυχιούχων Επαγγελματιών Μουσικοθεραπευτών (2004-2010).

Email: papaniev@gmail.com

«Πού Πήγαν Όλα τα Τραγούδια, Μαμά;»

Η Συμβολή της Μουσικοθεραπείας στην Ψυχο-ογκολογία

Μαρία Φρουδάκη

Πλήρες κείμενο: Μη διαθέσιμο

Περίληψη: Η είσοδος των συμπληρωματικών θεραπειών στο χώρο της ψυχο-ογκολογίας αποτελεί μια δεδομένη στην Ελλάδα. Μέσα από την τρέχουσα πρακτική διαμορφώνονται καθημερινά νέες προοπτικές με στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση και αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Η εισήγηση παρουσιάζει το μοντέλο της μουσικοθεραπευτικής εργασίας με παιδιά με καρκίνο όπως διαμορφώθηκε στο Νοσοκομείο Παίδων Αγία Σοφία κατά την τελευταία διετία.

Ακούοντας μουσικές, ήχους και τα τραγούδια των παιδιών, συνδυάζοντας κλινική, θεωρία, έρευνα και λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του Ελληνικού νοσοκομείου μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα δίκτυο μουσικοθεραπευτικών δράσεων το οποίο να ανταποκρίνεται με συνέπεια στις ανάγκες του ανθρώπου που νοσεί.

Η αξιοποίηση των κυριότερων χαρακτηριστικών της μουσικής (όπως η μουσική ως σύμβολο ζωής, ως ανθρώπινη κοινωνική συνένωση, ως φυσική, αυτονόητη, αυθόρμητη έκφραση, καθώς και ως παιχνίδι) προσδίδουν στη μουσικοθεραπεία εξέχουσα θέση στις υπηρεσίες υγείας.

Το πεδίο των μουσικοθεραπευτικών δράσεων είναι ευρύ και πολυδιάστατο. Ο κάθε ασθενής έχει μία διαφορετική μουσική ιστορία. Ίσως ο ρόλος του μουσικοθεραπευτή είναι να 'κρατάει' αυτό το μουσικό ιστορικό όπως ο γιατρός το ιατρικό ιστορικό και ο ψυχολόγος το ψυχικό ιστορικό. Οι τρεις αυτές ιστορίες – η μουσική, η ψυχική και η ιατρική – ασφαλώς δεν είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Μέσα από τη διεπιστημονική προσέγγιση μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί πως πρόκειται για την ίδια ιστορία η οποία διαβάζεται μέσα από διαφορετικό πρίσμα κάθε φορά. Είναι σημαντικό για τον ασθενή και την οικογένειά του να εμπλουτίσουν τους τρόπους ανάγνωσης αυτής της ιστορίας; Προτείνω έναν τρόπο που δεν χρησιμοποιεί λέξεις, αλλά νότες και που αλλάζει τις εικόνες σε ήχους και μελωδίες.

Λέξεις κλειδιά: μουσικοθεραπεία, ψυχο-ογκολογία, μουσικό ιστορικό

Η **Μαρία Φρουδάκη** εργάστηκε επί σειρά ετών ως μουσικοπαιδαγωγός. Το 2002 ολοκλήρωσε σπουδές μουσικοθεραπείας στο Nordoff-Robbins Music Therapy Centre του Λονδίνου. Εργάζεται ως μουσικοθεραπεύτρια με παιδιά και ενήλικες και διαθέτει πλούσια κλινική και διδακτική εμπειρία. Έχει συνεργαστεί με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς υγείας, ψυχικής υγείας, ειδικής αγωγής και απεξάρτησης (π.χ. Νοσοκομείο Παίδων 'Αγία Σοφία', ΠΙΚΠΑ Βούλας). Είναι ιδρυτικό μέλος της μη κερδοσκοπικής εταιρίας 'Musicing' για την υποστήριξη της Nordoff-Robbins μουσικοθεραπείας στην Ελλάδα. Έχει λάβει μέρος ως προσκεκλημένη εισηγήτρια σε επιστημονικά συνέδρια και έχει διοργανώσει εκπαιδευτικά σεμινάρια μουσικοθεραπείας. Είναι πτυχιούχος του Μαθηματικού Τμήματος του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Email: musictherapy@musicng.gr